

Các lập luận của Trung Quốc chủ yếu dựa trên sự diện giới hạn quan luật đối với các quy định của UNCLOS nói riêng và luật pháp quốc tế nói chung theo hướng có lợi cho Trung Quốc, bất chấp các thực tiễn pháp lý và án lệ quốc tế.

Trong chuyến thăm Mỹ từ ngày 23-25/2 vừa qua, Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị đã có [bài phát biểu](#) quan trọng trước Trung tâm Nghiên cứu Quốc tế và Chiến lược (CSIS) về chính sách đối ngoại và vai trò của ngành ngoại giao Trung Quốc. Đối với vịnh biển do Philippines khai xướng, ông Nghị nêu ra năm luận điểm bác bỏ thẩm quyền của Tòa Trọng tài và giá trị của vịnh biển, chủ yếu lập luận các quan điểm mà tờ trước đây nay chính phủ Trung Quốc đã nêu. Phần lớn các lập luận của Trung Quốc về vịnh biển đã bị Tòa Trọng tài theo Phụ lục VII bác bỏ trong [Phán quyết](#) đầu tiên về thẩm quyền ngày 29/10/2015 (Phán quyết). Bài viết dưới đây sẽ khái quát lại những lập luận của Trung Quốc và các phân tích, kết luận của Tòa trong

Phán quyết nói trên.

Lập trình của Trung Quốc với vịnh kiển Trừng tài do Philippines khai x

Đối với vịnh kiển, Trung Quốc thì hiện mặt lập trình chung, nhất quán là không tham gia và không thừa nhận thẩm quyền xét xử của Tòa Trừng tài. “ [Tài liệu lập trình](#) ”
xuất bản ngày 7/12/2014 là tài liệu quan trọng nhất, trình bày và hệ thống hóa các quan điểm của nước này với vịnh kiển và được Tòa Trừng tài sử dụng như một bằng chứng về lập trình của Trung Quốc. Bên cạnh đó, có thể kể đến các nguồn khác như các công hàm, tuyên bố, phát biểu của người phát ngôn, quan chức cấp cao của Trung Quốc – bao gồm cả phát biểu của Ngoại trưởng Vương Nghị.

Lập luận của Trung Quốc gồm năm luận điểm chính như sau:

- *Thứ nhất*, bản chất của vịnh kiển do Philippines khai x là các tranh chấp về chủ quyền các thềm thềm Trừng Sa. Vấn đề chủ quyền không thuộc phạm vi điều chỉnh của UNCLOS nên các quy định tranh chấp của UNCLOS không có thẩm quyền giải quyết
- *Thứ hai*, các chủ trương tài quốc tế của các bên đồng thuận của cả hai phía trong tranh chấp, việc Philippines đơn phương tiến hành khai kiển là trái với luật quốc tế và vịnh kiển không có giá trị với Trung Quốc.
- *Thứ ba*, Tuyên bố ủng hộ giữa các bên ở Biên Đông (DOC), Hiệp ước Hợp tác hữu nghị Đông Nam Á (TAC), các tuyên bố chung, biên bản cuộc họp, trao đổi, tham vấn giữa hai quốc gia... quy định các bên chỉ sử dụng duy nhất phương pháp đàm phán để giải quyết vấn đề Biên Đông. Việc Philippines đơn phương khai kiển là phá vỡ cam kết với Trung Quốc và các nước ASEAN.
- *Thứ tư*, giữa Trung Quốc và Philippines chưa có trao đổi cụ thể, thực chất về tranh chấp, vậy nên “nghĩa vụ trao đổi quan điểm” – một điều kiện tiên quyết của đàm phán các chủ đề tài phán của UNCLOS – chưa được hoàn thành, do đó

Philippines không thể sử dụng biện pháp trừng tài.

· *Thứ năm*, vì Trung Quốc đã tuyên bố lo ngại trở th m quy n của Tòa theo điều 298 UNCLOS nên Trung Quốc không phải tham gia vào vịnh kiển và không bị ràng buộc vào quy t định của Tòa Trng tài.

Diên giãi ch quan các quy định của luật pháp quốc tế

Các lập luận của Trung Quốc chủ yếu dựa trên sự diên giãi ch quan đối với các quy định của UNCLOS nói riêng và luật pháp quốc tế nói chung theo hướng có lợi cho Trung Quốc, bất chấp các thực tiễn pháp lý và án lệ quốc tế. Dưới đây là các lý do:

Thứ nhất, tranh chấp được nêu trong đơn kiển của Philippines không phải là tranh chấp về chủ quyền

Tòa Trng tài ghi nhận giữa Trung Quốc và Philippines (cũng như các bên yêu sách khác như Việt Nam, Malaysia, ài Loan) có tranh chấp về chủ quyền các thực thể ở Trng Sa. Nhưng các tranh chấp mà Philippines đưa ra Tòa không phải là tranh chấp về chủ quyền. Giữa hai quốc gia có thể tồn tại tranh chấp trên rất nhiều phương diện, và sự tồn tại của tranh chấp về chủ quyền không thể loại trừ tranh chấp trên các khía cạnh khác của vịnh kiển (Phán quyết, đoạn 152).

Trong vịnh kiển này Philippines đã trình 15 vấn đề, yêu cầu Tòa Trng tài phán quyết 4 nội dung:

- (i) Yêu sách “đường lưỡi bò” là phi lý;
- (ii) Quy chế pháp lý cho một số thực thể ở Biển Đông;

(iii) Mỏt sỏ hoỏt đỏng gỏn đỏy của Trung Quốc trỏn Biỏn ỏng là vi phỏm UNCLOS, luỏt quỏc tỏ vủ an toỏn hàng hỏi, vi phỏm nghỏa vủ bỏo vủ môi trỏng biỏn và xỏm phỏm quyỏn lỏi chỏn đỏng của Philippines trỏn biỏn;

(iv) Trung Quốc không đỏc cỏ thêm cỏc yỏu sỏch và hoỏt đỏng bỏt hỏp phỏp trong trỏng lỏi.

Tỏa nhỏn đỏnh: *mỏt*, Philippines không yỏu cỏu Tỏa tuyền bỏ chỏ quyỏn của cỏc thỏc thỏ; *hai*, cỏc đỏ trỏnh của Philippines cỏng không đỏi hỏi Tỏa phỏi giỏi quyỏt vỏn đỏ chỏ quyỏn nhỏ là đỏiu kiỏn tiỏn quyỏt. Và ngay cỏ khi Tỏa phỏn quyỏt cỏ lỏi cho Philippines thỏ cỏng không tỏo ra sỏ cỏng nhỏn giỏn tiỏp vủ chỏ quyỏn và không tỏo lỏi thỏ cho Philippines trong tranh chỏp chỏ quyỏn (Phỏn quyỏt, đỏn 153). Tỏa Trỏng tỏi cỏng bỏc bỏ lỏp luỏn của Trung Quốc rỏng viỏc Philippines yỏu cỏu xỏc đỏnh quy chỏ phỏp lý cho cỏc

thỏc thỏ mà Trung Quốc đỏng chiỏm đỏng là "nhỏm bỏc bỏ chỏ quyỏn của Trung Quốc đỏi vỏi Trỏng Sa". Trỏi lỏi, tỏt cỏ cỏc tranh chỏp mà Philippines nỏu ra đỏiu là tranh chỏp liỏn quan đỏn viỏc giỏi thỏch và ỏp đỏng UNCLOS (Phỏn quyỏt, đỏn 178).

Thỏ hai, cỏ chỏ giỏi quyỏt tranh chỏp của UNCLOS cỏ cho phỏp mỏt bỏn đỏc đỏn phỏng khỏi kiỏn bỏn cỏn lỏi ra Tỏa Trỏng tỏi theo Phỏ lỏc VII .

UNCLOS quy đỏnh, khi cỏ tranh chỏp liỏn quan đỏn giỏi thỏch và ỏp đỏng Cỏng ỏc, cỏc bỏn tranh chỏp cỏ nghỏa vủ tiỏn hỏnh trao đỏi quan đỏim (ỏiỏu 283). Sau khi hoỏn thỏnh nghỏa vủ trao đỏi quan đỏim nhỏng tranh chỏp vỏn chỏa đỏc giỏi quyỏt và giỏa cỏc bỏn không cỏ thỏa thuỏn khỏc, thỏ cỏ chỏ tỏi phỏn bỏt buỏc của UNCLOS sỏ đỏc ỏp đỏng đỏ giỏi quyỏt tranh chỏp (ỏiỏu 286). Cỏ chỏ tỏi phỏn của UNCLOS cho phỏp cỏc bỏn đỏc lỏa chỏn sỏ đỏng mỏt trong bỏn cỏ quan là Tỏa ỏn Cỏng lý Quỏc tỏ (Tỏa ICJ) hoỏc Tỏa ỏn Quỏc tỏ vủ Luỏt Biỏn (Tỏa ITLOS) hoỏc Tỏa Trỏng tỏi tỏ chỏc theo Phỏ lỏc VII, hoỏc Tỏa Trỏng tỏi Phỏ lỏc VIII. (ỏiỏu 287).

Nỏu cỏc bỏn không thỏng nhỏt vủ lỏi cỏ chỏ tỏi phỏn thỏ Tỏa Trỏng tỏi Phỏ lỏc VII sỏ đỏc ỏp đỏng mỏt cỏch tỏ đỏng (ỏiỏu 287 (3)). Tỏa Trỏng tỏi Phỏ lỏc VII là cỏ chỏ duy nhỏt mà mỏt bỏn cỏ thỏ đỏn phỏng khỏi kiỏn, không cỏn sỏ chỏp thuỏn của bỏn cỏn lỏi. Nhỏ vỏy, chỏ cỏn đỏp ỏng đỏc mỏt sỏ đỏiu kiỏn nhỏt đỏnh vủ thỏ

tỏc, mỏt bên trong tranh chỏp cỏ quyỏn đỏn phỏng khỏi kiỏn bên cỏn lỏi ra cỏ chỏ Trỏng tỏi Phỏ lỏc VII cĩa UNCLOS. Trong phỏn quyỏt đỏu tiỏn, Tỏ Trỏng tỏi khỏng đỏnh rỏng cỏn cỏ theo đĩu 9, Phỏ lỏc VII UNCLOS thỏ viỏc Trung Quốc vỏng mỏt khỏng phỏi lỏ lý do đỏ Tỏ đỏng xem xỏt vĩa kiỏn (Phỏn quyỏt, đỏn 113).

Thỏ ba, Tỏ kỏt luỏn cỏc vỏn bỏn, tỳn bỏ giỏa Philippines vỏ Trung Quốc (nhỏ DOC, TAC, cỏc tỳn bỏ song phỏng v.v...) khỏng cỏn trỏ viỏc khỏi kiỏn cĩa Philippines.

Trung Quốc cho rỏng cỏc tỳn bỏ song phỏng, bỏn ghi nhỏ, vỏn bỏn giỏa hai nỏc - đỏc biỏt lỏ iỏu 4 DOC yỏu cỏu cỏc quỏc gia ỏ Biỏn ỏng chỏ đỏc sỏ đỏng duy nhỏt biỏn phỏp đỏm phỏn, khỏng đỏc sỏ đỏng biỏn phỏp tỏi phỏn đỏ giỏi quyỏt tranh chỏp Biỏn ỏng.

Tuy nhiỏn Tỏ Trỏng tỏi đỏ bỏ lỏp luỏn đỏy vĩa: (1) cỏc vỏn bỏn, tỳn bỏ đỏc đỏ cỏp, ngay cỏ DOC chỏ lỏ cỏc tỳn bỏ chỏnh trỏ, khỏng cỏ giá trỏ rỏng buỏc vĩa phỏp lý mỏ; vỏ cho dù cỏ giá trỏ rỏng buỏc hay khỏng thỏ (2) khỏng cỏ vỏn kiỏn nỏo nỏi cỏc bên chỏ đỏc dỏng cỏ chỏ đỏm phỏn vỏ (3) vỏ khỏng cỏ vỏn kiỏn nỏo tỳn bỏ loỏi trỏ cỏ chỏ tỏi phỏn cĩa UNCLOS. Ngỏc lỏi, DOC, TAC, cỏc tỳn bỏ song phỏng giỏa Philippines vỏ Trung Quốc cỏn thỏng xỳn đỏn chiỏu đỏn cỏc nguyỏn tỏc vỏ quy đỏnh cĩa UNCLOS. Vĩa thỏ, Tỏ kỏt luỏn gỏa cỏc bên khỏng cỏ thỏa thuỏn loỏi trỏ thỏm quyỏn tỏi phỏn cĩa Tỏ. Vỏ ngay cỏ khi cỏc bên đỏ tỳn bỏ kiỏn trỏ theo đỏu đỏm phỏn thỏ khi thỏt bỏi hoỏc bỏ tỏc, bên cỏn lỏi vỏn cỏ quyỏn sỏ đỏng cỏ chỏ tỏi phỏn cĩa UNCLOS (Phỏn quyỏt, đỏn 213, 216, 217, 223 vỏ 237). Cỏn thỏn hỏn, Tỏ cỏn đỏnh mỏt đỏn khỏ dỏi (Phỏn quyỏt, đỏn 249 - 251) đỏ chỏng minh Philippines cỏng khỏng vi phỏm nguyỏn tỏc estoppel (tỏn hỏu bỏt nhỏt) khi tỏn hỏnh khỏi kiỏn.

Nhỏ vỏy, iỏu 4 DOC khỏng cỏn trỏ cỏc nỏc trong tranh chỏp Biỏn ỏng tỏn hỏnh khỏi kiỏn.

Thỏ tỏ, Tỏ Trỏng tỏi đỏ kỏt luỏn Philippines đỏ hỏn thỏnh “ngỏa vỏ trao đỏi quan đỏm”, đỏ đỏu kiỏn đỏ sỏ đỏng cỏ chỏ Trỏng tỏi.

Tòa Trọng tài đã viển dấn nhiệu án lệ, thệc tiệnn quệc tộ đợ kộtt luậnn: “trao đợi quan đợim” ở đợi 283 chệc cộnn là trao đợi vộ “phộộng thệc giợi quyộtt tranh chộp”, không cộnn phợi là trao đợi vộ vộnn đợ thệc chộtt, vộnn đợ nợi dung cộa tranh chộp (Phán quyộtt, đợnn 337).

Giợa Philippines và Trung Quốc đợ có nhiệu lệnn trao đợi quan đợim vộ phộộng thệc giợi quyộtt tranh chộp nhộng không đợ đợnn thộng nhộtt: Trung Quốc muộnn giợi quyộtt bộng đầm phán song phộộng, Philippines thừ muộnn đầm phán đầ phộộng hoệc biệnn pháp tài phán. Tòa Trọng tài thộa nhộnn, theo quy đợnh cộa luật quệc tộ, Philippines không có nghộa vộ phợi tiộp tộc duy trì trao đợi quan đợim nộu “tộ nhộnn thộy khộ nộng đợtt đợtt thộa thuộnn đợ không còn.” (Phán quyộtt, đợnn 342). Vộ sộ lệnn trao đợi, Tòa Trọng tài không đợi hợi sộ lệnn và tộnn suộtt trao đợi phợi thộộng xuyệnn, liệnn tộc đợ có thộ thộa mắ đợi kiệnn vộ nghộa vộ trao đợi quan đợim. Tộ đợ, Tòa kộtt luậnn “nghộa vộ trao đợi quan đợim” đợ đợtt hoàn thầnn (Phán quyộtt, đợnn 342, 343).

Thộ nộmm, tuyên bộ đợa trên đợi 298 chộ đợtt áp đợng cho mộtt sộ loợi tranh chộp nhộtt đợnh vộy nộnn Trung Quốc vộnn bộ rầnn buộc vào quyộtt đợnh cộa Tòa đợi vội các nội dung khắc

Đợi 298 cho phép các quệc gia đợtt tuyên bộ loợi trộ khội thộm quyộnn Tòa Trọng tài đợi vội mộtt sộ loợi tranh chộp nhộtt đợnh. Trung Quốc đợ tuyên bộ bộo lệu thộm quyộnn cộa Tòa Trọng tài vội (i) tranh chộp liệnn quan đợnn “vộnh lệch sộ” và “danh nghộa lệch sộ”; (ii) tranh chộp liệnn quan đợnn phân đợnh biệnn và (iii) tranh chộp liệnn quan đợnn các hoộtt đợng quân sộ, hoộtt đợng chộp pháp trong lệnn vộc đắnh cá và nghiệnn cộu khoa hộc biệnn trên vùnn EEZ và thộm lệc đợa. Nhộ vộy, các tranh chộp nộmm ngoài ba nội dung trên vộnn thuộc quyộnn tài phán cộa Tòa và vì cộ chộ tài phán cộa UNCLOS là bộtt buộc nộnn Trung Quốc không thộ tộ chội phán quyộtt cộa Tòa.

Trong sộ các đợ trộnn cộa Philippines, Tòa Trọng tài đợ xác đợnh có 7/15 đợ trộnn không thuộc trộộng hộp ngoợi lệ bộ loợi trộ khội thộm quyộnn cộa Tòa theo đợi 297 và 298. 8/15 đợ trộnn còn lệi, Tòa chộa có kộtt luậnn vộ thộm quyộnn mà tộm thội gắc lệi, xem xét tiộp cộng vội phộnn tranh tộng vộ nội dung (Phán quyộtt, đợnn 413). Nhộ vộy, ít nhộtt Tòa chộc chộnn có thộm quyộnn giợi quyộtt đợi vội 7 nội dung trong đợnn kiệnn cộa Philippines và theo nhiệu chuyệnn gia luật pháp quệc tộ nhộnn đợnh, sau phiệnn tranh tộng vộ mộtt nội dung Tòa sộ quyộtt đợnh có thộm quyộnn đợi vội ít nhộtt 2 đợ trộnn nộa

Trung Quốc và phán quyết cuối cùng của Tòa Trọng tài

Hiện đây, bài của Trung Quốc Chen Xiaodong tại Singapore có [bài viết](#) trên tờ Straits Times bình luận cho Trung Quốc với các luận điểm tổng thể như của Ngoại trưởng Vương Nghị tại CSIS. Ông Chen còn cho rằng việc Trung Quốc không tham gia vào vịnh biển là một hình thức thực hiện quyền của nước này phù hợp với UNCLOS. Luận điểm này lập tức bị Giáo sư Robert Beckman, bài học Quốc gia Singapore và là một trong những chuyên gia hàng đầu thế giới về luật biển và giới quyết tranh chấp [phần bác](#)

Theo GS. Beckman: “UNCLOS không có điều khoản nào cho phép quốc gia ‘có quyền không tham gia vào vịnh biển’. Trái lại, UNCLOS quy định các quốc gia có nghĩa vụ hợp tác quá trình tiến trình của Tòa. UNCLOS còn quy định, nếu một bên không tham gia vào vịnh biển hoặc im lặng, bên còn lại vẫn có quyền đưa nghị Tòa tiến hành tiến trình và đưa ra phán quyết. Số việc một của một bên không làm ảnh hưởng đến việc xét xử. Và đây chính xác là những gì đang diễn ra ở vịnh biển giữa Philippines và Trung Quốc.”

Rõ ràng, bộ máy tuyên truyền và ngành ngoại giao Trung Quốc đang nỗ lực tìm kiếm lợi ích biển hợp lý cho thái độ “ba không” (không tham gia, không nộp biên tranh tụng và không chấp nhận phiên tòa) của nước này đối với vịnh biển. Tuy nhiên, dường như những nỗ lực này không đủ sức thuyết phục đối với chính giới, luật gia và chính quyền tài phán quốc tế.

Ở vịnh biển, tháng 5/2016, Tòa Trọng tài sẽ ra phán quyết cuối cùng về vịnh biển. Dựa trên lập luận Tòa trong phán quyết đầu tiên, các ý kiến của luật gia uy tín thế giới và phần trình bày khá thuyết phục của đoàn luật sư Philippines trong phiên tranh tụng lần hai diễn ra vào tháng 11/2015, dường như các hội thẩm thế giới cho Philippines tại phán quyết chung cuối cùng là khá cao. Trong khi đó, thời gian Philippines khai thác vịnh biển cho đến nay, Trung Quốc không ngừng có các hành động leo thang và mở rộng tranh chấp: chặn đường tiếp tế và đổ quân của Philippines ở bãi cạn James Shoal, xây dựng đảo ở Trường Sa, tăng cường hoạt động tuần tra trên biển v.v... Ngoại trưởng Ngoại giao Trung Quốc Hoa Xuân Oánh nói: “Trong vấn đề chủ quyền lãnh thổ cũng như lợi ích và quyền lợi trên biển, Trung Quốc sẽ không bao giờ chấp nhận một giới pháp có tính áp đặt hay đơn phương vi phạm của giới quyết tranh chấp có một bên thế ba”. [1] Chưa có một của nào cho thấy khả năng Trung Quốc sẽ chấp nhận phán quyết cuối cùng của Tòa Trọng tài. Nếu Trung Quốc chặn cách hành xử theo hướng này, Trung Quốc sẽ không chỉ đánh

một uy tín với tư cách là một thành viên của UNCLOS mà còn phá hủy hình ảnh một công quốc thân thiện, hòa bình, “cai trị bằng pháp luật” như những gì mà ông Tập đang cố gắng xây dựng trong nước.

Võ Ngọc Diệp (Học viên Ngoại giao)

Bài viết thuộc bản quyền Nghiên cứu Biển Đông. Mọi người chỉ được dẫn đường link bài viết, không đăng lại khi chưa có sự đồng ý của Ban Biên tập.

[\[1\]](#) Phát biểu của người phát ngôn Hoa Xuân Oánh tại Hội báo của Bộ Ngoại giao Trung Quốc ngày 14/7/2014, xem tại http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1281250.shtml